

hensyn til afskaffelse af fordrejninger af konkurrencevilkårene. Medens medlemslandene underkaster sig en streng disciplin på de områder, hvor der findes fælles regler, samfærdselspolitikken, den økonomiske og den sociale politik, ville det associerede land ved hjælp af passende forholdsregler kunne udbyde sine varer inden for Fællesskabet med betydelige fordele.

2. *Fællesskabet og de associerede lande.*

93. For Fællesskabet opstår det principielle spørgsmål, om det vil holde muligheden åben for associering af tredjelande. Som nævnt i indledningen må Fællesskabet principielt betegnes som „åbent“, d.v.s. at det under bestemte forudsætninger og betingelser skal være muligt for tredjelande at blive medlem af Fællesskabet eller at associere sig med det. I forbindelse hermed må man ud over de økonomiske overvejelser tage hensyn til nødvendigheden af at befæste den europæiske samhørighed og så vidt muligt forene alle de europæiske folk.

Der er grund til at fremhæve en væsentlig forskel mellem indtræden og associering. Medens optagelse af et europæisk land, der opfylder alle forudsætninger, som påtager sig alle traktatens forpligtelser, og som er parat til et aktivt samarbejde, kun kan styrke Fællesskabet, så opstår der ved en associering helt nye problemer. Først og fremmest stilles man over for det yderst vanskelige spørgsmål, om det ikke vil nedsætte Fællesskabets levedygtighed og udviklingsevne, hvis det omgiver sig med et større antal associerede lande, som alle har afsluttet forskellige aftaler og dermed vil være underkastet særlige ordninger.

94. Et andet vigtigt spørgsmål vedrørende associeringen lige over for tiltrædelse er dens indflydelse på verdenshandelen og i forbindelse dermed den vurdering, som handelspartnerne anlægger over for den. Medens optagelse i Fællesskabet kan opfattes som en politisk handling og de forandringer for verdenshandelen, som den medfører, derfor også må anskues ud fra en politisk synsvinkel, så behøver dette ikke ubetinget at gælde for associeringen. Ganske vist må associering med Fællesskabet bero på en politisk afgørelse, men fra handelspartnernes side vil den blive vurderet ud fra økonomiske synspunkter.

De handelspartnere, for hvem artikel 238 ikke åbner nogen mulighed, vil kunne henvises til, at de nok er villige til at påtage sig en faktisk eller en formodet diskrimination fra Fællesskabets side, fordi de betragter dette som begyndelsen til en politisk union. Om en lignende betragtningssmåde vil kunne forventes med hensyn til associeringsordningen, hvor netop det politiske moment i vidt omfang er fjernet, får stå hen i det uvisse. Man må herved tage hensyn til, at der ved associering af en række stater vil kunne fremkaldes betydelige ændringer i verdenshandelen. Tredjelande vil måske som første reaktion søge at forhindre en større udvidelse af Fællesskabet gennem associeringer for senere — hvis dette ikke skulle lykkes — at søge handelspolitisk tilnærmelse til det under dannelse værende vidtstrakte toldunions- eller frihandelsområde. Den diskussion, der for tiden finder sted i De Forenede Stater, indeholder således begge aspekter af denne tankeproces.

Formentlig vil den almindelige virkning af en række associeringer være, at handelskrankerne over for ikke-associerede tredjelande ikke vil kunne opretholdes på det nuværende niveau, idet disse lande ikke vil kunne affinde sig med, at de får vanskeliggjort adgangen til en betydelig del af verdensmarkedet. Dette kunne man kalde associeringernes liberaliseringsvirkning.

95. Såvel spørgsmålet om nytten af en associering med Fællesskabet som den ovenfor omtalte virkning på stillingen for de handelspartnere, for hvilke der under ingen omstændigheder kan være tale om en snævrere tilknytning til Fællesskabet, vækker interessen for en undersøgelse af de yderligere muligheder for en løsning af de problemer, der opstår for tredjelande på grund af Fællesskabets eksistens. Principielt bør man ved alle spørgsmål om associering altid samtidig og sideordnet undersøge, om der ikke findes andre egnede midler til at løse konkret forekommende vanskeligheder. Hvis et tredjeland i første række ønsker associering med Fællesskabet for at undgå sådanne vanskeligheder, bør man først og fremmest undersøge ordninger, der er i overensstemmelse med mestbegunstigelsesprincippet. Af hensyn til retfærdigheden over for handelspartnerne bør en sådan undersøgelse endogså nyde en vis forrang for en associering.